

Г. О. Прунцева

Аналіз проблем функціонування інституціонального механізму продовольчої безпеки

Установлено, що сучасний стан інституційної бази не відповідає новим викликам економічних трансформацій, спричинених станом світової економіки та глобалізаційними тенденціями, через наявність системних суперечностей, інертність інтеграції в сучасні інституціональні об'єднання та недооцінку рівня впливу неформальних інститутів. Визначено основні аспекти трансформації інституціонального механізму продовольчої безпеки. Проведено SWOT- та PEST-аналіз інституціонального механізму та визначено основні фактори внутрішнього та зовнішнього середовища. Для покращення наявної ситуації запропоновані основні напрями регулювання інституціонального механізму продовольчої безпеки, серед яких можна виділити посилення ролі формальних інститутів у сфері агропромислового виробництва та системи продовольчого забезпечення населення, стимулювання розвитку та створення стимулів для збереження і дотримання норм і правил неформальних інститутів у сфері продовольчої безпеки тощо.

Ключові слова: продовольча безпека, інституціональний механізм, виробництво продукції, продукти харчування.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування інституціонального механізму продовольчої безпеки є важливим чинником забезпечення населення країни життєво необхідними продуктами харчування. Саме дієвий взаємозв'язок між традиційними інститутами формування продовольчих потреб і сучасними інститутами регулювання продовольчого ринку є каталізатором формування ефективного механізму продовольчої безпеки. Функціонування традиційних інститутів у системі продовольчої безпеки вимагає якісної системи адаптації традиційних норм інституціонального середовища до новітніх вимог механізму продовольчого забезпечення, а ефективне функціонування сучасних інститутів системи продовольчої безпеки можливо у разі наявності дієвої системи інституційної інтеграції. Саме тому потреба у виокремленні проблем формування та ефективного функціонування інституціонального механізму продовольчої безпеки є важливою складовою побудови ефективною системи продовольчого забезпечення.

Аналіз останніх досліджень. На недосконалість сучасної інституційної бази наголошують багато відомих українських науковців. О. Шпикуляк зазначає, що Україна, вступивши на шлях розбудови ринкових відносин в аграрній сфері економіки, зіштовхнулася з проблемами інституціонального характеру, а саме: повільною адаптацією ринкових інституцій та інститутів до умов вітчизняної системи агрогосподарювання, незадовільною модифікацією старих і формуванням нових ринкових інститутів, неузгодженістю системи регулювання аграрного ринку, інституцій та інститутів з традиційними економічними відносинами, відсутністю комплексного бачення концептуальних засад інституціонального забезпечення розвитку й регулювання аграрного ринку [12, с. 517]. А. Фролов виокремлює неналежний рівень сформованості інституційної бази та наголошує на тому, що створено лише формальний інституційний каркас аграрної економіки, тоді як інституційне середовище державного регулювання забезпечення продовольством населення має неповний набір інституцій [10]. На думку О. Заскалкиної, інституціональне середовище аграрного сектору економіки не відповідає повною мірою новим викликам економічних перетворень через наявність значного потенціалу системних суперечностей, що виникають через низьку адаптованість до сучасних ринкових реалій інститутів, які залишились у спадок від командно-адміністративної системи централізованого управління та

через слабку здатність активно вливатись у відтворювальний процес інститутів, породжених трансформаційними змінами [7]. На недосконалості сучасного інституційного середовища також наголошує О. Загурський, який зазначає, що інституціональне середовище визначається високим рівнем соціальної нестабільності, відсутністю актуальності впроваджуваних інституціонально-правових змін для більшої частини сільського населення, зниженням державного контролю за дотриманням правових норм, інституціоналізацією неформальних і неправових типів соціальних взаємодій, слабкістю протестного потенціалу економічних агентів, які зіткнулися з порушенням формальних правил ведення господарської діяльності [6]. Л. Васільєва підкреслює, що недостатній рівень інституційного забезпечення проведених аграрних реформ спричинено недооцінкою впливу неформальних інститутів (звичаїв, традицій), значною інертністю розвитку суспільства тощо [2]. І. Хорішко зосереджує увагу на потребі формування і впровадження дієвого інституціонального механізму, який забезпечив би еколого-економічну безпеку аграрного виробництва, що зумовлено не тільки реальним незадовільним станом навколишнього природного середовища, але й залежністю продовольчої безпеки країни та її регіонів від якості довкілля [11, с. 59]. До інституціональних проблем регулювання аграрного ринку, ціноутворення та інфраструктури М. Малік, О. Шпикуляк та А. Розгон відносять відсутність сприяння прибутковості аграрного виробництва, виробленню максимальної доданої вартості і підвищенню експорторієнтованості галузі [8, с. 12]. Аналізуючи проблеми інституціонального механізму, виокремлені видатними українськими вченими, можна зробити висновок, що сучасний стан інституційної бази не відповідає новим викликам економічних трансформацій, спричинених станом світової економіки та глобалізаційними тенденціями, через наявність системних суперечностей, інертність інтеграції в сучасні інституціональні об'єднання та недооцінку рівня впливу неформальних інститутів, таких як традиції, звичаї та стереотипи поведінки.

Метою статті є аналіз складових і пошук основних напрямів регулювання та трансформації інституціонального механізму як основної складової системи продовольчої безпеки країни.

Основні результати дослідження. Реалізація основних положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС передбачає запровадження країною необхідних інституційних змін, а інституціональна модернізація механізмів державного регулювання продовольчої безпеки має стати потужним чинником європеїзації державного управління в Україні. Є. Жураківський підкреслює важливість інституційної трансформації і зазначає, що тепер аграрна галузь України перебуває в активній фазі інституційної трансформації і будь-яка інституційна трансформація дозволяє привести у відповідність сучасним реаліям взаємозв'язок між функціональним розвитком економіки, формою організації виробництва та формою соціально-економічного об'єднання людей [5, с. 68]. Варто зазначити, що важливість інституціональної трансформації будь-якого механізму обумовлена розвитком суспільства, технологій, глобалізаційними тенденціями, появою нових механізмів фінансово-економічних відносин тощо. І тому природна та державна інституціональна трансформація є важливим чинником, який варто враховувати, розробляючи стратегію розвитку механізму продовольчої безпеки. Серед основних напрямів змін нами виділена важливість трансформації інститутів права, держави, природозбереження, що обумовлює реформування таких складових інституціонального механізму продовольчої безпеки: удосконалення нормативно-правової бази, забезпечення збереження природного середовища й раціональне використання природних ресурсів для запобігання порушенню екологічної рівноваги. Основні аспекти трансформації інституціонального механізму продовольчої безпеки представлені на рис. 1.

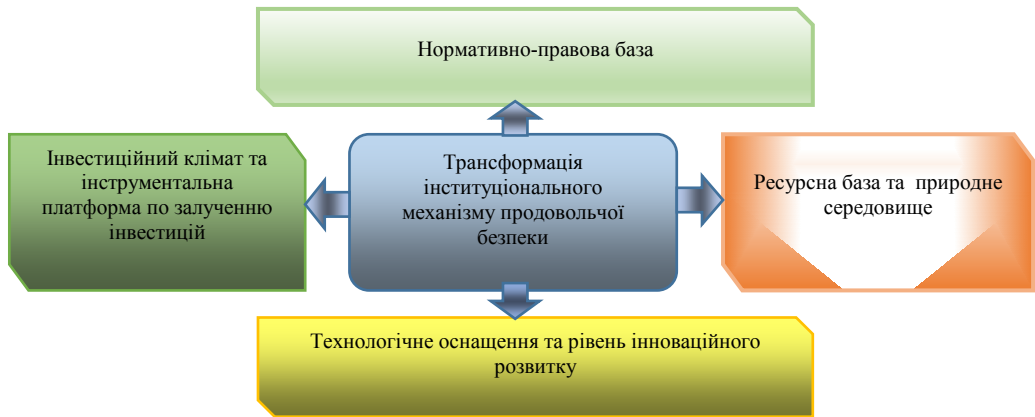

Рис. 1. Основні аспекти трансформації інституціонального механізму продовольчої безпеки
Джерело: власна розробка на основі [1-13].

Системи інститутів в їхніх взаєминах і взаємозв'язках утворюють інституціональне середовище, що дає не тільки, і навіть не стільки, набір відповідних інституцій, скільки особливого роду матрицю розвитку, на основі якої відбувається формування та відбір найбільш ефективних форм і способів господарювання. Інституціональне середовище визначає напрями та швидкість інституціональних змін, а тому її можна вважати основною умовою і чинником розвитку аграрного сектору економіки [2, с. 381]. В. Грановська наголошує на тому, що нині інституціональне середовище несприятливе для розвитку інновацій, ресурси обмежені, а обсяг інвестиції невеликий. Результати аналізу регіональної політики свідчать про те, що органи влади переважно розраховують на допомогу держави та дію її обмежених інструментів (бюджетні трансферти, державні програми), а також не мають вагомих інструментів для поліпшення інвестиційного середовища інноваційного виробництва, використовуючи переваги геополітичного розташування чи сприяння дії базових інститутів економіки, з якими пов'язана більшість проблем аграрної сфери. [4, с. 125]. Водночас на ефективність системи продовольчої безпеки впливають як базові, так і небазові інститути, як формальні, так і неформальні інституції, а інституціональний механізм системи продовольчої безпеки має забезпечити вирішення поставлених завдань і реалізацію програм з формування та ефективного функціонування політики продовольчої безпеки. Щоб виокремити основні фактори внутрішнього середовища інституціонального механізму системи продовольчої безпеки, проведемо SWOT-аналіз (табл. 1).

Серед основних факторів, які відображають сильні сторони інституціонального механізму продовольчої безпеки, нами виділені високий рівень підтримки вітчизняного сільськогосподарського виробника, високий потенціал аграрного виробництва, високий рівень конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції та ін., що як елементи інститутів держави, виробництва, торгівлі та ін. створюють сприятливе середовище для розвитку сільськогосподарського виробництва та забезпечення продовольчої безпеки. До можливостей ми відносимо підвищення якості сільськогосподарської продукції, підвищення конкурентоспроможності продукції переробки, активізацію селекційних робіт з виведення нових видів сільськогосподарської продукції та ін., що як елементи інститутів контролю, ринку, науки та ін. створюють середовище можливостей для розвитку трансформаційних змін механізму продовольчої безпеки. Слабкі сторони інституціонального механізму продовольчої безпеки спричинені недосконалістю інституту права, відсутність дієвого фінансово-економічного механізму підтримки агровиробника, недосконалістю транспортної інфраструктури, високою питомою

Таблиця 1

SWOT-аналіз інституціонального механізму системи продовольчої безпеки			
Сильні сторони	S (Strengths)	Слабкі сторони	W (Weaknesses)
Державна підтримка агровиробника Високий потенціал аграрного виробництва Високий рівень конкурентоспроможності сільгосппродукції Сприятливі кліматичні умови Запровадження електронної комерції Прозорість в оприлюдненні інформації тощо		Недосконалість інституту права Відсутність дієвого фінансово-економічного механізму підтримки агровиробника Недосконалість транспортної інфраструктури Висока питома вага добрив у собівартості аграрної продукції Слабкість протестного потенціалу економічних агентів тощо	
Можливості	O (Opportunities)	Загрози	T (Threats)
Підвищення якості сільгосппродукції продукції Підвищення конкурентоспроможності продукції переробки Збільшення обсягів виробництва Активізація селекційних робіт з виведення нових видів сільгосппродукції продукції тощо		Низький рівень доходів населення Низький рівень технічного та технологічного оснащення агровиробників Згорання виробництва деяких видів с / г продукції Збільшення обсягів виробництва технічних культур Незадовільна модифікація та трансформація старих інститутів тощо	

Джерело: власна розробка на основі [1-13].

вагою добрив у собівартості аграрної продукції. А до загроз інституціонального механізму ми відносимо низький рівень доходів населення, низький рівень технічного та технологічного оснащення агровиробників, згорання виробництва деяких видів сільгосппродукції, збільшення обсягів виробництва технічних культур, що як елементи інститутів ринку, виробництва, якості та ін. створюють загрози для ефективного функціонування механізму продовольчої безпеки та забезпечення населення в достатній кількості безпечними для здоров'я продуктами харчування. За результатами проведеного SWOT-аналізу інституціонального механізму продовольчої безпеки можна зробити висновок, що сукупність наявних формальних і неформальних інститутів потребують значного реформування й удосконалення, оскільки мають забезпечувати стимулювання виробництва, конкурентоспроможність української продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, фінансову доступність агропродукції для громадян.

Для виокремлення основних факторів зовнішнього середовища інституціонального механізму системи продовольчої безпеки проведемо PEST-аналіз (табл. 2).

Серед основних політичних факторів, які впливають на функціонування інституційного механізму продовольчої безпеки, нами виділені важливість гармонізації українського законодавства з правом ЄС та міжнародними стандартами, необхідність підвищення кількості підписаних торговельних та інших угод з іншими країнами, забезпечення встановлення взаємовигідних умов з іншими країнами для експорту та імпорту української продукції та ін., що як елементи інституційного механізму мають сприяти ефективному функціонуванню механізму продовольчої безпеки. До економічних факторів ми відносимо рівень світових цін та обсяг урожайності сільгосппродукції, міжнародні вимоги до якості сільськогосподарської продукції, світовий стан економіки та рівень пропозиції сільгосппродукції, стан торговельно-економічних відносин з іншими країнами та ін., що як елементи інститутів міжнародної торгівлі, ціни, якості та ін. мають сприяти розвитку сільськогосподарського виробництва та забезпеченню населення країни необхідними для життя продуктами харчування. До соціокультурних факторів інституціонального механізму системи продовольчої безпеки ми включили міграцію за кордон працездатного населення, важливість установлення гідної

Таблиця 2

PEST-аналіз інституціонального механізму системи продовольчої безпеки						
Політика	P (Political)	Економіка	E (Economic)			
Гармонізація українського законодавства з правом ЄС та міжнародними стандартами	Підписання торговельних та інших угод з іншими країнами Установлення взаємовигідних умов з іншими країнами для експорту та імпорту української продукції Військові дії на сході України тощо	Світові ціни на сільгосппродукцію	Рівень урожайності сільгосппродукції Міжнародні вимоги до якості сільськогосподарської продукції Світовий стан економіки Рівень пропозиції сільгосппродукції Стан торговельно-економічних відносин з іншими країнами тощо			
Соціум та культура <th>S (Socio-cultural)</th> <th>Технологія</th> <th>T (Technological)</th>		S (Socio-cultural)		Технологія	T (Technological)	
Велика кількість працездатного населення мігрує на заробітки за кордон		Важливість експорту нових технологій організації сільгоспвиробництва Організація механізму щодо можливості придбання аграріями сучасної техніки Запуск програм для ознайомлення з іноземним досвідом з успішного функціонування сільгосп підприємств тощо		Важливість експорту нових технологій організації сільгоспвиробництва	Організація механізму щодо можливості придбання аграріями сучасної техніки Запуск програм для ознайомлення з іноземним досвідом з успішного функціонування сільгосп підприємств тощо	
Важливість установлення гідної заробітної плати, яка має бути не нижчою за прожитковий мінімум				Організація механізму щодо можливості придбання аграріями сучасної техніки		Організація механізму щодо можливості придбання аграріями сучасної техніки
Застосування світових соціальних стандартів до умов праці та підтримки населення тощо				Запуск програм для ознайомлення з іноземним досвідом з успішного функціонування сільгосп підприємств тощо		Запуск програм для ознайомлення з іноземним досвідом з успішного функціонування сільгосп підприємств тощо

Джерело: власна розробка на основі [1-13].

заробітної плати, яка має бути не нижчою за прожитковий мінімум, необхідність застосування світових соціальних стандартів до умов праці та підтримки населення та ін., що як елементи інститутів праці, заробітної плати, соціальних стандартів та ін. мають сприяти отриманню населенням гідної заробітної плати та встановленню справедливих соціальних стандартів. До технологічних факторів інституціонального механізму системи продовольчої безпеки ми відносимо експорт нових технологій організації сільгоспвиробництва, організацію механізму щодо придбання аграріями сучасної техніки та запуск програм для ознайомлення з іноземним досвідом успішного функціонування сільгосп підприємств та ін., що як елементи інститутів технології, інновацій, організації виробництва та ін. мають сприяти підвищенню продуктивності сільськогосподарського виробництва та забезпеченню населення якісними продуктами харчування. За результатами проведеного PEST-аналізу інституційного механізму системи продовольчої безпеки можна зробити висновок, що для забезпечення ефективного функціонування системи продовольчої безпеки держава має розробити ефективну стратегію розвитку агропромислового комплексу та стратегію забезпечення населення якісними продуктами харчування, які мають сприяти вирішенню низки завдань, зокрема реформувати агропромислову сферу та привести чинну нормативно-правову базу у відповідність із сучасними вимогами ринку та міжнародних стандартів, забезпечити підвищення рівня технічного та технологічного оснащення агропромислового виробництва та виробництва якісної продукції, сприяти фізичному та економічному доступу населення до якісних продуктів харчування тощо.

На основі проведеного SWOT- та PEST-аналізу інституціонального механізму системи продовольчої безпеки можна зробити висновок, що для здійснення трансформаційних змін і покращення функціонування системи продовольчої безпеки інституціональний механізм слід модернізувати за такими напрямками: посилення ролі формальних інститутів у сфері агропромислового виробництва та системи продовольчого забезпечення населення, забезпечення трансформації формальних інститутів відповідно до вимог міжнародного законодавства, стимулювання розвитку та створення стимулів для збереження та дотримання норм і правил неформальних інститутів у сфері продовольчої безпеки, забезпечення

міцного взаємозв'язку та ефективної взаємодії між формальними та неформальними інститутами механізму продовольчої безпеки (рис. 2).

Рис. 2. Напрями регулювання інституціонального механізму продовольчої безпеки
Джерело: власна розробка на основі [1-13].

Отже, трансформація інституціонального механізму продовольчої безпеки має забезпечити реформування як формальних, так і неформальних інститутів, покращення інституціонального середовища та удосконалення системи інституціонального регулювання.

Висновки. Сьогодні система продовольчої безпеки України знаходиться на етапі активної інституційної трансформації, що сприяє побудові ефективного взаємозв'язку між сільськогосподарським виробництвом, населенням країни та екологізацією економіки. Як свідчать результати проведеного SWOT-аналізу інституційного механізму продовольчої безпеки, наявні формальні і неформальні інститути потребують значного реформування й удосконалення, оскільки мають забезпечувати стимулювання виробництва, конкурентоспроможність української продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, фінансову доступність агропродукції для громадян. За результатами проведеного PEST-аналізу інституційного механізму системи продовольчої безпеки можна зробити висновок, що для забезпечення ефективного функціонування системи продовольчої безпеки держава має побудувати ефективну стратегію розвитку агропромислового комплексу та стратегію забезпечення населення якісними продуктами харчування, які мають сприяти вирішенню низки завдань, зокрема реформувати агропромислову сферу та привести чинну нормативно-правову базу у відповідність із сучасними вимогами ринку та міжнародних стандартів, забезпечити підвищення рівня технічного та технологічного оснащення агропромислового виробництва та відповідно виробництва якісної продукції, сприяти фізичному та економічному доступу населення до якісних продуктів харчування тощо. Для покращення ситуації запропоновані такі напрями регулювання інституціонального механізму продовольчої безпеки: посилення ролі формальних інститутів у сфері агропромислового виробництва та системи продовольчого забезпечення населення, забезпечення трансформації формальних інститутів відповідно до вимог міжнародного законодавства, стимулювання розвитку та створення стимулів для збереження та дотримання норм і правил неформальних інститутів у сфері продовольчої безпеки, забезпечення міцного

взаємозв'язку та ефективної взаємодії між формальними та неформальними інститутами механізму продовольчої безпеки.

Список використаних джерел

1. Болдирева Л. М. Формування інституційного середовища агропродовольчого сектора економіки. *Агросвіт*. 2017. № 4. С. 10-15.
2. Васильєва Л. М. Інституціональні основи розвитку аграрного сектора економіки. *Університетські наукові записки*. 2011. № 4(40). С. 379-383.
3. Гришова І. Ю., Бондаренко В. М., Єліневський В. Ю. Інституційне забезпечення аграрного ринку як чинник продовольчої безпеки. *Економічний аналіз*: зб. наук. пр. 2015. Т. 19. № 3. С. 4-9.
4. Грановська В. Г. Формування інституційного механізму забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 18(1). С. 124-129.
5. Жураківський С. С. Концептуальні засади забезпечення економічної безпеки аграрної галузі в умовах інституційних трансформацій. *Агросвіт*. 2015. № 12. С. 63-70.
6. Загурський О. М. Аналіз інституціонального устрою аграрного сектора України. *Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_41
7. Заскалкина О. М. Державне регулювання інституціональних перетворень в аграрному секторі економіки України. *Теорія та практика державного управління*: зб. наук. пр. 2016. № 1(52). С. 147-153.
8. Малік М. Й., Шпикуляк О. Г., Розгон А. В. Інституціональні особливості розвитку і регулювання аграрного підприємництва. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: економічні науки*. 2010. № 3. С. 4-13.
9. Славів Р. В. Формування інституційного середовища розвитку рекреаційного господарства в контексті підвищення інвестиційної привабливості галузі. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 11. С. 277-284.
10. Фролов А. Ю. *Інституціоналізація державного регулювання забезпечення продовольством населення України*: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02. Київ, 2013. 23 с.
11. Хорішко І. В. Формування інституційного механізму екологічнобезпечного агропродовольчого виробництва. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*: зб. наук. пр. 2015. Вип. 14(4). С. 59-63.
12. Шпикуляк О. Г. Проблеми формування інститутів ринку в аграрній сфері. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*: зб. наук. пр. 2010. Вип. 7(3). С. 516-522.
13. Улько Є. М. Інституціональна складова економічного розвитку тваринництва на основі диференціації впливу інституцій та інститутів. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія: Економічні науки*: зб. наук. пр. 2015. № 2. С. 131-141.

References

1. Boldyryeva, L. M (2017). Formuvannya instytutsiynoho seredovyscha ahroprodoval'choho sektora ekonomiky [Formation of the institutional environment of the agri-food sector of the economy]. *Ahrosvit – Agrosvit*, 4, 10-15. [in Ukrainian].
2. Vasilyeva, L. M (2011). Instytutsional'ni osnovy rozvytku ahrarynoho sektora ekonomiky [Institutional bases of development of agrarian sector of economy]. *Universytets'ki naukovi zapysky – University scientific notes*, 4(40), 379-383. [in Ukrainian].
3. Hryshova, I. Yu., Bondarenko, V. M., & Yelinyevskyy, V. Yu. (2015). Instytutsiynе zabezpechennya ahrarynoho rynku yak chynnyk prodovolchoyi bezpeky [Institutional support of the agricultural market as a factor of food security]. In *Ekonomichnyy analiz [Economic analysis]*: Vol. 3 (pp. 4-9). [in Ukrainian].
4. Hranovska, V. H. (2018). Formuvannya instytutsiynoho mekhanizmu zabezpechennya konkurentospromozhnosti ahrarynykh pidpryyemstv [Formation of an institutional mechanism to ensure the competitiveness of agricultural enterprises]. *Naukovyy visnyk Uzhhorod's'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, 18(1), 124-129. [in Ukrainian].
5. Zhurakivskyy, Ye. S. (2015). Kontseptual'ni zasady zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky ahrarynoy haluzi v umovakh instytutsiynykh transformatsiy [Conceptual principles of ensuring economic security of the agricultural sector in the conditions of institutional transformations]. *Ahrosvit – Agroworld*, 12, 63-70. [in Ukrainian].
6. Zahurskyy, O. M. (2014). Analiz instytutsional'noho ustrou ahrarynoho sektora Ukrayiny [Analysis of the institutional structure of the agricultural sector of Ukraine]. *Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi. Seriya: Ekonomichni nauky – Economy. Management. Innovations. Series: Economic Sciences*, 1. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_41 [in Ukrainian].
7. Zaskalkina, O. M. (2016). Derzhavne rehulyuvannya instytutsional'nykh peretvoren' v ahrarynomu sektori ekonomiky Ukrayiny [State regulation of institutional transformations in the agricultural sector of Ukraine's economy]. In *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya [Theory and practice of public administration]*: Vol. 1(52) (pp. 147-153). [in Ukrainian].

8. Malik, M. Y., Shpykulyak, O. H., & Rozhon, A. V. (2010). Instyutsional'ni osoblyvosti rozvytku i rehulyuvannya ahrarnoho pidpryyemnystva [Institutional features of development and regulation of agrarian entrepreneurship]. In *Zbirnyk naukovykh prats' Vinnyts'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya: ekonomichni nauky* [Proceedings of Vinnytsia National Agrarian University. Series: Economics]: Vol. 3 (pp. 4-13). [in Ukrainian].
9. Slavik, R. V. (2015). Formuvannya instyutysynoho seredovyscha rozvytku rekreatsinyoho hospodarstva v konteksti pidvyshchennya investytsiynoi pryvablyvosti haluzi [Formation of the institutional environment for the development of the recreational economy in the context of increasing the investment attractiveness of the industry]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual problems of economy*, 11, 277-284. [in Ukrainian].
10. Frolov, A. Yu. (2013). Instyutsionalizatsiya derzhavnogo rehulyuvannya zabezpechennya prodovol'stvom naselennya Ukrainy [Institutionalization of food supply state regulation of Ukraine's population. (Ph.D. in Public Management Thesis). Kyiv. [in Ukrainian].
11. Khorishko, I. V. (2015). Formuvannya instyutysynoho mekhanizmu ekolohobezpechnoho ahrovyrobnyctva [Formation of the institutional mechanism of ecologically safe agricultural production]. In *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnogo universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky* [Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences]: Vol. 4 (pp. 59-63). [in Ukrainian].
12. Shpykulyak, O. H. (2010). Problemy formuvannya instytutiv rynku v ahraryi sferi [Problems of formation of market institutions in the agricultural sphere]. In *Ekonomichni nauky. Seriya: Oblik i finansy* [Economic sciences. Series: Accounting and Finance]: Vol. 7(3) (pp. 516-522). [in Ukrainian].
13. Ulko, Ye. M. (2015). Instyutsionalna skladova ekonomichnoho rozvytku tvarynnyctva na osnovi dyferentsiatsii vplyvu instyutysii ta instytutiv [Institutional component of animal husbandry economic development on the basis of influence differentiation of institutions and institutes]. In *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya Ekonomichni nauky* [Bulletin of the Kharkiv National Agrarian University. Series Economics]: Vol. 2 (pp. 131-141). [in Ukrainian].

Pruntseva H. O. Analysis of the problems of the functioning of the food security institutional mechanism.

The efficient functioning of the food security institutional mechanism is an important factor in providing the population with vital foodstuffs. It is the efficient relationship between traditional food demand institutions and modern food market regulation institutions that catalyzes the development of an efficient food security mechanism. The efficient functioning of modern institutions of the food security system is possible with an efficient system of institutional integration. That is why the need to highlight the problems of forming and efficient functioning of the institutional mechanism is important for finding ways to improve the existing food security system. At present, Ukraine's food security system is at an active stage of institutional transformation, which contributes to building an efficient link between agricultural production, the country's population, and the green economy. According to the SWOT analysis of the food security institutional mechanism, it can be concluded that the set of existing formal and informal institutions needs significant reform and improvement, as they should stimulate production, the competitiveness of Ukrainian products in both domestic and foreign markets, and affordability of agricultural products for citizens. According to the PEST-analysis of the institutional mechanism of the food security system, it can be concluded that to ensure the efficient functioning of the food security system, the state should build an efficient strategy for agro-industrial complex development and a strategy to provide the population with quality food products, bring the existing regulatory framework in line with modern market requirements and international standards, increase the level of technical and technological equipment of agro-industrial production, etc. In order to improve the current situation, the following areas of regulation of the food security institutional mechanism are proposed: strengthening the role of formal institutions in the domain of agro-industrial production and food security, ensuring the transformation of formal institutions in accordance with international law, stimulating development and creating incentives for informal institutions in the food security domain, ensuring strong interconnection and efficient interaction between formal and informal institutions of the food security mechanism.

Keywords: food security, institutional mechanism, production, food.

Прунцева Гелена Олександрівна – кандидат економічних наук, докторант ННЦ «Інститут аграрної економіки», керівник ГО «Інституціональні реформи» (e-mail: gelena2020@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5703-201X>).

Pruntseva Gelena Oleksandrivna – Ph.D. (Econ.), Doctoral Postgraduate of the Academical Center “Institute of Agrarian Economics”, Head of PO «Institutional Reforms».

Надійшло 10.01.2021 р.